

Innst. S. nr. 224

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra forsvarskomiteen

St.prp. nr. 57 (2005-2006)

Innstilling fra forsvarskomiteen om investeringer i Forsvaret

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

Formålet med denne proposisjonen er dels å orientere Stortinget om Regjeringens politikk innenfor utvalgte deler av investeringsvirksomheten i Forsvaret, dels å anmode om Stortingets vedtak i en enkeltsak. Styrende dokument for innholdet i denne proposisjonen er blant annet Innst. S. nr. 234 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 42 (2003-2004) Den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005-2008. Utgangspunktet for godkjenning av investeringsprosjektene i Forsvaret er budsjettproposisjonen. Denne investeringsproposisjonen er et supplement til budsjettproposisjonen.

1.1.1 Innhold

Proposisjonen har følgende innhold:

- Godkjenning av kostnadsramme for nytt bygg- og anleggsprosjekt (kap. 1760 post 47): Tørrdokk - Haakonsvern.
- Informasjonssaker (kap. 1760): Følgende saker fremlegges til Stortingets informasjon: Program Golf/LOS, Nye sjømålsmissiler, Nye fregatter, Panserbekjempelse middels rekkevidde og Brukte pansrede spesialkjøretøy.

1.1.2 Forbedring av prosedyrer for investering i forsvarsmateriell

I 2004 introduserte Forsvaret et nytt konsept for fremskaffelse av materielle kapasiteter i forsvarssektoren. Dette konseptet har vært styrende for revisjonen av Forsvarets prosjektstyringssystem PRINSIX. For å sikre en bedre planlegging og gjennomføring av For-

svarets investeringer i forhold til tid, kostnad og ytelse, vektlegges tidligfasen sterkere enn tidligere i det reviderte PRINSIX. For øvrig viser Regjeringen til St.meld. nr. 10 (2005-2006).

1.2 Godkjenning av nytt bygg- og anleggsprosjekt (kap. 1760)

1.2.1 Tørrdokk - Haakonsvern

Det vises til Stortingets beslutning om at det skal investeres i en utvidet tørrdokk ved Haakonsvern, jf. Innst. S. nr. 232 (2001-2002). Det vises også til videre informasjon om saken i St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 12 (2003-2004), St.prp. nr. 42 (2003-2004), St.prp. nr. 1 (2004-2005), St.prp. nr. 65 (2004-2005) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

Prosjektet er basert på en utvidelse av eksisterende tørrdokk i fjell på Haakonsvern, samt diverse utvidelser av tilstøtende infrastruktur som sanitæranlegg og ventilasjonsanlegg i tillegg til fornyelse av tekniske anlegg. Etter gjennomført anbudskonkurranse foretok Forsvarsbygg i januar 2005 en første evaluering av de innkomne anbudene. Denne evalueringen viste at prosjektet hadde en forventet kostnadsramme på 314 mill. kroner.

Som Regjeringens oppfølging av tidligere vedtak, ble det i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) informert om at prosjektet skulle iverksettes, men at det ville bli utført en kvalitetssikring av kostnadsanslag og plan for gjennomføring.

En kvalitetssikring ved bruk av eksterne konsulenter og teknisk ekspertise viste at usikkerheten knyttet til fjellarbeidene var større enn tidligere antatt, og prosjektets kostnadsramme ble derfor økt til 381 mill. kroner. Dette informerte forsvarsministeren Stortinget om 16. desember 2005, i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 51 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 17 (2005-2006).

Vurderinger av alternative løsninger for tørrdokken på Haakonsvern, viser at disse ikke tilfredsstillende brukerkravene, det vil være vanskelig å finne plass for løsningene på Haakonsvern og at kostnadene overstiger i

vesentlig grad den opprinnelige løsningen med tørrdokk i fjell. Resultatet av vurderingene viser dermed at løsningen med tørrdokk i fjell er den rimeligste og beste løsningen, som også anbefales av Forsvarsbygg.

Som oppfølging av Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 232 (2001-2002), er det derfor besluttet å videreføre tørrdokk i fjell på Haakonsværn. Regjeringen tilrår at dette gjøres innenfor en kostnadsramme på 381 mill. kroner. Prosjektet er planlagt ferdigstilt våren 2008.

1.3 Informasjonssaker (kap. 1760)

1.3.1 LOS-programmet

Det vises til St.meld. nr. 10 (2005-2006) Om økonomisk styring i Forsvaret. Det ble her informert om beslutningen om at Program Golf skal endre navn til LOS-programmet i Forsvaret.

Program Golf har vært Forsvarets satsning på nytt felles styringssystem for økonomi, personell og logistikk, og har således vært et viktig omstillingsverktøy for å nå målene for moderniseringen av Forsvaret i henhold til Stortingets vedtak. Dette innebærer at Forsvarets militære organisasjon (FMO) får felles prosesser på tvers av alle forsvarsgrener og avdelinger.

Program Golf har bestått av flere aktiviteter for å få etablert et felles integrert forvaltningssystem (FIF) i Forsvaret. Leveranseprosjekt 1 (LP 1) ga Forsvaret et nytt system for lønnsavregning og eksternregnskap. Det henvises til erfaringer med innføringen av LP 1 i St.prp. nr. 1 (2004-2005), jf. også St.meld. nr. 29 (2004-2005) Om merforbruket i Forsvaret i 2004. Det neste trinnet i realiseringen av FIF, som skal gjennomføres av det nye LOS-programmet, benevnes Økonomiprojektet.

Økonomiprojektet har som ambisjon å gi FMO en komplett løsning for virksomhetsstyring, herunder full understøttelse for forsyningstjeneste, inklusive horisontal samhandel, lagerhold og materiellregnskap. Prosjektet vil også bidra til forbedringer i tråd med riksrevisjonens anmerkninger i Dokument nr. 3:8 (2004-2005), Riksrevisjonens gjennomgang av Forsvarsdepartementets regnskap for 2004. Sammen med allerede innførte deler av FIF, vil Økonomiprojektet gi FMO understøttelse av et fullstendig intern- og eksternregnskapssystem i henhold til økonomiregelverket i staten. Etter at Økonomiprojektet er gjennomført, skal Forsvaret ha etablert et fullstendig internregnskap, inklusive forpliktelsesregnskap, for konsolidering, budsjettering og økonomioppfølging, som legger grunnlaget for en effektiv vertikal styring og horisontal samhandel.

Den nye løsningen for virksomhetsstyring som Økonomiprojektet skal realisere, planlegges benyttet fullt ut i FMO fra og med regnskapsåret 2008.

1.3.2 6088 - Nye fregatter

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 207 (1998-1999), jf. St.prp. nr. 65 (1998-1999). Hovedkontrakt for utvikling, design og levering av fem fartøyer med tilhørende våpensystem og kommando- og kontrollsystem ble inngått med Empresa Nacional Bazan (senere Izar og nå Navantia).

Fregattprosjektet ble opprinnelig vedtatt med en kostnadsramme på 12 240 mill. kroner (1999-verdi). Ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 192 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 48 (1999-2000), ble kostnadsrammen økt til 14 066 mill. kroner (2000-verdi). I denne justeringen inngikk eskalering på grunn av årlig prisstigning, samt en justering på grunn av større endringer i relaterte valutakurser. Videre ble en rekke kostnadselement knyttet til selve gjennomføringen av prosjektet tatt inn som en del av prosjektets totale økonomiske ramme. Etter dette er prosjektets økonomiske ramme årlig justert kun for prisstigning.

Stortinget ble gjennom St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) informert om at Forsvaret har forhandlet frem en avtale med Navantia, der leveransen av første fregatt ble utsatt til senest 31. mars 2006. Avtalen regulerer også tilhørende kompensasjon for forsinkelsen. Første fartøy ble levert april 2006.

Forsvaret har gjennomført en oppdatert vurdering av fremtidige driftskostnader for fregattene. Planlagt drift gir et forventet årlig behov for driftsmidler på ca. 900 mill. kroner når alle fregattene er levert i 2010. Vurderingen er basert på at tre fregatter er operative, at ett fartøy driftes som opplæringsfartøy og at ett fartøy er til vedlikehold eller klargjøring.

Fregattprosjektet har en systematisk og kontinuerlig usikkerhetsoppfølging, som oppsummeres to ganger årlig, i en analyse som beregner sannsynligheten for prosjektgjennomføring innenfor vedtatte budsjettammer. Prosjektet har fortsatt en betydelig usikkerhet. Analysene viser imidlertid en positiv utvikling siden høsten 2004. Siste gjennomførte analyse viser tilfredsstillende sannsynlighet for at prosjektet, med dagens omfang, kan gjennomføres innenfor vedtatte ramme.

Stortinget ble gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 225 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 50 (2002-2003), informert om en økning av stykkprisen for Evolved Sea Sparrow Missile (ESSM), som vil være fartøyenes primære våpen mot lufttrusler. Regjeringen vil komme tilbake til denne saken med en anbefaling innen utgangen av 2007.

1.3.3 6026 - Nye sjømålsmissiler - Utvikling

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 7 (1994-1995), jf. St.prp. nr. 1 (1994-1995). Prosjektet omfatter utvikling av et missilsystem for bekjempelse av sjømål, og koordineres med Nansen-klassen fregattprosjekt og anskaffelse av nye MTB-er av Skjold-klassen. Stortinget ble gjennom St.prp. nr. 1 (2005-2006) informert om at utviklingsfasen vil pågå frem til og med 2006. Utviklingsprosjektet er nå inne i slutfasen, der missilsystemets ytelser og funksjonalitet skal verifiseres mot kontraktskravene fra Forsvaret. Det er fortsatt forventet at utviklingsfasen vil pågå i 2006, med planlagt Final Design Review (FDR) i desember 2006. Ved FDR skal leverandøren vise at de har oppfylt kravene i henhold til kontrakten.

1.3.4 6027 - Nye sjømålsmissiler - Anskaffelse

Stortinget ble i forbindelse med behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 7 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1

(2005-2006), informert om at departementet, basert på resultatene fra Prosjekt 6026 Nye sjømålsmisser - Utvikling, planlegger å etablere et eget prosjekt for anskaffelse av nye sjømålsmisser. Departementet har til hensikt å starte kontraktsforhandlinger om serieleveranse med leverandøren i parallell med slutføring av utviklingsfasen. Fremforhandlet kontrakt vil ta forbehold om godkjenning av FDR i prosjektets utviklingsfase, samt om Stortingets godkjenning av prosjektets anskaffelsesfase.

1.3.5 5036 - Panserbekjempelse middels rekkevidde

Prosjektet ble vedtatt av Stortinget ved behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 7 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002). Panserbekjempelse middels rekkevidde er et supplement til eksisterende våpensystemer med henholdsvis kort og lang rekkevidde. Stortinget er tidligere blitt informert om at Forsvarsdepartementet vurderte å få anskaffelsen endret i omfang eller avsluttet, jf. Innst. S. nr. 240 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 65 (2004-2005) og Budsjett-innst. S. nr. 7 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006).

Forsvarsdepartementet har utredet konsekvenser ved en ev. avslutning av prosjektet og har etter en samlet vurdering kommet til at det vil være hensiktsmessig å videreføre prosjektet i tråd med Stortingets tidligere vedtak. Våpensystemet anses av forsvarssjefen å være et sentralt ledd i Hærens fremtidige operative struktur.

Prosjektets vedtatte kostnadsramme (post 45) er 957 mill. kroner

1.3.6 5026 - Brukte pansrede spesialkjøretøy

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 7 (1995-1996), jf. St.prp. nr. 1 (1995-1996). Prosjektet skal tilføre Hærens mekaniserte brigade pansrede brukte spesialkjøretøy, og tilføre Forsvarets innsatsstyrke Hær pansrede brukte spesialkjøretøy basert på vogner av typen M-113. Stortinget er tidligere blitt informert om at Forsvarsdepartementet vurderte å redusere prosjektets omfang, jf. Innst. S. nr. 240 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 65 (2004-2005) og Budsjett-innst. S. nr. 7 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 1 (2005-2006).

Det pågår nå et arbeid med å revidere prosjektets styringsdokumenter mht. reduksjon i antall kjøretøy og fastsettelse av ny og redusert kostnadsramme, inklusive avsetning til usikkerhet. Forsvarsdepartementet vil komme tilbake med informasjon om justert kostnadsramme i St.prp. nr. 1 (2006-2007).

Prosjektets tidligere vedtatte kostnadsramme (post 45) er 1 148 mill. kroner.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Thorbjørn Jagland og Signe Øye, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Henning Skumsvoll og Per Ove Width, fra Høyre,

lederen Jan Petersen, og fra Sosialistisk Venstreparti, Bjørn Jacobsen, registrerer at det som oppfølging av Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 232 (2001-2002) er besluttet å videreføre tørrdokk i fjell på Haakonsvern.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at flertallet tidligere har pekt på at behovet for tørrdokk bør løses på annen måte. Flertallet registrerer at kostnadsrammen er økt betydelig, fra opprinnelig 314 mill. kroner til 381 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Stortingets beslutning om at det skal investeres i en utvidet tørrdokk ved Haakonsvern, iht. Innst. S. nr. 232 (2001-2002), samt til informasjon om prosjektet i St.prp. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 12 (2003-2004), St.prp. nr. 42 (2003-2004), St.prp. nr. 1 (2004-2005), St.prp. nr. 65 (2004-2005) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

Disse medlemmer viser til at en slik tørrdokk vil sikre at Forsvarets nye fregatter til enhver tid vil ha tilgang til dokk. Investeringen vil også bidra til å bevare et viktig kompetansemiljø.

Disse medlemmer viser videre til at Regjeringen i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), som oppfølging av tidligere vedtak i Stortinget, informerte om at prosjektet skulle iverksettes, men at det ville bli utført en kvalitetssikring av kostnadsanslag og plan for gjennomføring. Disse medlemmer viser til at Regjeringen v/forsvarministeren den 16. desember 2005, i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 51 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 17 (2005-2006), informerte Stortinget om at en utvidet tørrdokk på Haakonsvern vil ha en øvre kostnadsramme på 381 mill. kroner. Disse medlemmer merker seg videre at løsningen med tørrdokk i fjell er vurdert som den rimeligste og beste løsningen. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at man viderefører tørrdokkprosjektet, slik at Forsvaret blir satt i stand til å foreta et effektivt vedlikehold av våre nye fregatter.

Disse medlemmer viser til proposisjonen og fremmer følgende forslag:

"Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet får fullmakt til å gjennomføre anskaffelsesfasen av Tørrdokk - Haakonsvern iht. oppgitt kostnadsramme i pkt. 2 i St.prp. nr. 57 (2005-2006). Utbetalinger for 2006 skal holdes innenfor bevilgningene gitt i 2006 under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg."

Komiteen har registrert at Program Golf har bestått av flere aktiviteter for å få etablert et felles integrert forvaltningssystem (FIF) i Forsvaret. Komiteen har merket seg at leveranseprosjekt 1 (LP 1) ga Forsvaret et nytt system for lønnsavregning og eksternregnskap. Videre registrerer komiteen at det neste trinnet i realiseringen av FIF, som skal gjennomføres

av det nye LOS-programmet, benevnes Økonomiprojektet.

Komiteen tar til etterretning at senere prosjekt har som ambisjon å gi FMO en fullstendig logistikk-løsning, med bl.a. funksjonalitet for understøttelse av vedlikehold og anskaffelse i prosjekt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, merker seg at Regjeringen på egnet måte vil komme tilbake til Stortinget når endelig beslutningsdokumentasjon og kostnadene ved LOS-programmet er utarbeidet og kvalitetssikret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer med bekymring at det endelige omfanget og kostnader forbundet med dette ikke er avklart.

Komiteen tar til etterretning at Forsvaret har gjennomført en oppdatert vurdering av fremtidige driftskostnader for prosjekt 6088 - nye fregatter. Komiteen registrerer at planlagt drift gir et forventet årlig behov for driftsmidler på ca. 900 mill. kroner når alle fregattene er levert i 2010. Komiteen tar til orientering at vurderingen er basert på at tre fregatter er operative, at ett fartøy driftes som opplæringsfartøy og at ett fartøy er til vedlikehold eller klargjøring.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, merker seg at siste gjennomførte analyse viser tilfredsstillende sannsynlighet for at prosjektet, med dagens omfang, kan gjennomføres innenfor vedtatte ramme. Flertallet legger til grunn at Stortinget på egnet måte vil bli orientert om utviklingen i fregattprosjektet dersom prosjektet skulle vise seg å avvike fra vedtatt ramme.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer med bekymring at prosjektet fortsatt har en betydelig økonomisk usikkerhet.

Komiteen viser til at Stortinget gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 225 (2002-2003), jf. St.prp. nr. 50 (2002-2003), ble informert om en økning av stykkprisen for Evolved Sea Sparrow Missile (ESSM), som vil være fartøyenes primære våpen mot lufttrusler. Komiteen registrerer at Regjeringen vil komme til

bake til denne saken med en anbefaling innen utgangen av 2007.

Komiteen viser til at prosjektet 6026 - nye sjømålsmissiler ble vedtatt ved Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 7 (1994-1995), jf. St.prp. nr. 1 (1994-1995). Komiteen er klar over at prosjektet omfatter utvikling av et missilsystem for bekjempelse av sjømål, og koordineres med Nansen-klassen fregattprosjekt og anskaffelse av nye MTB-er av Skjold-klassen. Komiteen registrerer at Stortinget gjennom St.prp. nr. 1 (2005-2006), ble informert om at utviklingsfasen vil pågå frem til og med 2006.

Komiteen registrerer at Forsvarsdepartementet har utredet konsekvenser ved en ev. avslutning av prosjekt 5036 - panserbekjempelse middels rekkevidde, og har etter en samlet vurdering kommet til at det vil være hensiktsmessig å videreføre prosjektet i tråd med Stortingets tidligere vedtak.

Komiteen tar til orientering at det nå pågår et arbeid med å revidere styringsdokumenter for prosjekt 5026 - brukte pansrede spesialkjøretøy mht. reduksjon i antall kjøretøy og fastsettelse av ny og redusert kostnadsramme, inklusive avsetning til usikkerhet. Komiteen registrerer at Forsvarsdepartementet vil komme tilbake med informasjon om justert kostnadsramme i St.prp. nr. 1 (2006-2007).

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet får fullmakt til å gjennomføre anskaffelsesfasen av Tørrdøkk - Haakonssvern iht. oppgitt kostnadsramme i pkt. 2 i St.prp. nr. 57 (2005-2006). Utbetalinger for 2006 skal holdes innenfor bevilgningene gitt i 2006 under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

St.prp. nr. 57 (2005-2006) - Om investeringer i Forsvaret - bifalles ikke.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 8. juni 2006

Jan Petersen
leder

Henning Skumsvoll
ordfører